



UPPSALA
UNIVERSITET

Juridiska fakultetsnämnden

Box 256
SE-751 05 Uppsala

REMISSYTTRANDE

1 (5)

2025-09-24

JURFAK 2025/42

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Anmälningsskyldighet för skogsbruksåtgärder i urskog och gammal skog samt krav för A-landsstatus i förnybartdirektivet samt Skogsstyrelsens rapport Underlag för kostnadseffektivt genomförande av förnybartdirektivet – slutredovisning (LI2025/01288, LI2025/01286 och LI2025/01029)

Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet har genom remiss anmodats att yttra sig i rubricerat ärende. Fakultetsnämnden får härmed lämna följande synpunkter.

Kort sammanfattning

Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet har genom remiss anmodats att yttra sig över regeringens promemoria ”Anmälningsskyldighet för skogsbruksåtgärder i urskog och gammal skog samt krav för A-landsstatus i förnybartdirektivet” (LI 2025/01286) samt Skogsstyrelsens rapport ”Underlag för kostnadseffektivt genomförande av förnybartdirektivet – slutredovisning” (Rapport 2024/09).

Uppsala universitet har tidigare yttrat sig angående ”anpassning av svensk rätt till EU:s avskogningsförordning (SOU 2025:17).¹ De synpunkter som då framfördes är i viss mån aktuella även här.

I promemorian har regeringen undersökt huruvida den svenska lagstiftningen behöver förändras för att Sverige fortsatt ska betraktas som ett A-land enligt det reviderade förnybartdirektivet.² Ändringarna i hållbarhetskriterierna i det reviderade förnybartdirektivet innebär i princip att skogsråvaran inte får komma från urskog, gammal skog, hedmark eller skog eller träd- och buskmark med konstaterad stor biologisk mångfald eller gräsmark med stor biologisk mångfald.³ Här vill fakulteten även påminna om kravet i art. 29 (6) (a) i om att skördeverksamhet måste vara lagenlig, vilket inbegriper att uttag sker i enlighet med artskyddsförordningen och de bakomliggande

¹ Remissyttrande 2025-06-17, Dnr UFV 2025/520.

² Europaparlamentets och Rådets Direktiv (EU) 2023/2413 av den 18 oktober 2023 om ändring av direktiv (EU) 2018/2001, förordning (EU) 2018/1999 och direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor, och om upphävande av rådets direktiv (EU) 2015/652 (förnybartdirektivet).

³ Se s. 11 i promemorian.



naturvårdsdirektiven.⁴ Det finns även ett krav på att det vid avverkning ska tas hänsyn till vikten av att bl.a. bevara den biologiska mångfalden i enlighet med principerna för hållbart skogsbruk.⁵ I promemorian anges att, för att ett land kan klassas som ett A-land enligt förnybartdirektivet,⁶ ska det finnas en nationell eller regional lagstiftning som *säkerställer* att dessa hållbarhetskriterier i direktivet följs. Det ska även finnas ett övervaknings- och kontrollsystem som *säkerställer* detta.

Fakulteten anser att författningsförslagen visserligen innebär ett visst förtydligande i den svenska lagstiftningen vad avser vilken typ av skog som omfattas av samrådspåbikt enligt 12:6 miljöbalken i samband med skogsbruksåtgärder,⁷ men anser att förtydligandet inte innebär att lagstiftningen i sig *säkerställer* att hållbarhetskriterierna i direktivet följs, särskilt med beaktande av den kunskapsbrist som råder i skogen, både hos enskilda skogsägare och på myndighetsnivå. Sammanfattningsvis anser därför fakulteten att författningsförslagen inte förändrar rättsläget på ett sådant sätt att Sverige kan klassas som ett A-land enligt det reviderade förnybartdirektivet.

Övergripande generella synpunkter

Kunskapsbrist och bristfälligt granskningssystem vid avverkningar

Vid avverkning krävs i dag en anmälan enligt 15 § skogsvårdsförordningen (1993:1096). En sådan anmälan innebär att kravet på samrådsanmälan enligt miljöbalken automatiskt uppfylls. Detta stadgas i 6 § förordning (1998:904) om anmälan för samråd, där det anges i första stycket att:

”6 § Den som i enlighet med gällande bestämmelser har underrättat Skogsstyrelsen om avverkning som skall äga rum på hans mark, om uttag av skogsbränsle eller om sådan dikning i samband med avverkning som inte kräver tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken skall anses ha gjort anmälan för samråd för åtgärden enligt 12 kap. 6 § miljöbalken”

Miljöbalkens samrådsskyldighet gäller dock parallellt. Om en åtgärd riskerar att ”väsentligt ändra naturmiljön” krävs ett samråd enligt 12:6

⁴ Se Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (Livsmiljödirektivet) och Europaparlamentets och Rådets Direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet) liksom det i not 1 nämnda remissyttrandet.

⁵ Se s. 12 promemorian. Notera dock att i förnybartdirektivet artikel 29 (6)(a) (iv) hänvisas till *skörden* och inte avverkningen.

⁶ Se närmare artikel 29 (6)(a) förnybartdirektivet.

⁷ Se författningsförslaget i § 7 d förordning (1998:904) om anmälan för samråd.



miljöbalken. Eftersom en skogsbruksåtgärd⁸ som ska utföras i en sådan skog som omfattas av artikel 29 (3) förnybartdirektivet i dagsläget ofta innebär att det sker en ”väsentlig förändring av naturmiljön”, omfattas dessa åtgärder av samrådsplikten enligt 12:6 miljöbalken redan i dag. Att införa en specifik bestämmelse i förordningen om samråd, som handlar om att ett sådant samråd behövs vid skogsbruksåtgärder i gammal skog och urskog, innebär således ingen förändring av rättsläget. Detta har även konstaterats i promemorian.⁹

För att författningsförslaget ska få önskat genomslag krävs kunskap hos både skogsägare och berörda myndigheter. Författningsförslaget förutsätter att skogsägaren har *kunskap* om att de har en sådan skog som omfattas av samrådsplikten i författningsförslaget.¹⁰ Om inte skogsägaren har kunskap förutsätts att Skogsstyrelsen har en sådan kunskap, för att otillåtna åtgärder ska upptäckas innan avverkning sker. Mot bakgrund av att det saknas kunskap om skogen i dag anser fakulteten likt miljömålsberedningen att det är en viktig förutsättning att berörda myndigheter får i uppdrag att kartlägga och skydda sådan skog som omfattas av artikel 29 (3) förnybartdirektivet.¹¹

Fakulteten anser visserligen att författningsförslaget leder till ett förtydligande avseende att skogsbruksåtgärder i urskog och gammal skog omfattas av samrådsplikten. Vi ser dock en risk för att § 7 d i författningsförslaget, i ljuset av den befintliga § 6 i förordningen om anmälan för samråd, tolkas på sådant sätt att det endast är *andra* åtgärder än avverkning som omfattas. En omformulering av § 7 d om att anmälan gäller för *avverkning och andra skogsbruksåtgärder* skulle kunna förtydliga ytterligare. Annars är risken att en avverkning hanteras genom en vanlig anmälan enligt 15 § skogsvårdsförordningen (och 6 § förordning om anmälan för samråd). Eftersom det sker många avverkningsanmälningar riskerar en sådan anmälan att försvinna i mängden och inte plockas upp av Skogsstyrelsens automatiska granskningssystem, om inte Skogsstyrelsen har kartlagt den berörda skogen innan anmälan sker.

Såsom har uppmärksammat i litteraturen har det automatgranskningssystem som avverkningsanmälningar hanteras genom i dag stora brister,¹² och kan därför inte *säkerställa* att olagliga avverkningar inte sker. Fakulteten ställer sig därför frågande till hur författningsförslagen kommer att leda till att avverkning inte sker i

⁸⁸ Här avses inte bara avverkningar utan även t.ex. gallring och röjning som inte är anmälningspliktiga åtgärder under skogsvårdslagen.

⁹ Se s. 21 i promemorian.

¹⁰ § 7 d i förordningen (1998:904) om anmälan för samråd.

¹¹ Se miljömålsberedningens förslag som återgetts på s. 13 i promemorian.

¹² Darpo, J., Koll på arterna i skogen? Om skogsstyrelsens granskningssystem för skogsåtgärder, Infotorg 10 april 2025.



urskog, gammal skog och områden med hög biologisk mångfald (etc.), i de fall kunskap saknas hos den enskilde skogsägaren och skogsstyrelsen.

Även om författningsförslagen innebär ett förtydligande, att samråd krävs vid skogsbruksåtgärder i urskog eller gammal skog, innebär det inte att det faktiskt sker ett sådant samråd vid avverkningar. Ett förtydligande kan visserligen innebära att det straffansvar som regleras i 29:4 p. g miljöbalken (om en samrådsanmälan inte sker) blir enklare att utkräva ansvar för, men innebär i sig inget säkerställande att hållbarhetskriterierna följs.

Ett samråd enligt 12:6 säkerställer ej att skogsbruksåtgärder uppfyller hållbarhetskriterierna

Även om ett samråd enligt 12:6 miljöbalken sker innebär det inte per automatik att hållbarhetskriterierna säkerställs. Tillsynsmyndigheten har exempelvis inget avverkningsförbud att luta sig mot i det enskilda fallet likt de förbud som finns i 4 och 4 a §§ artskyddsförordningen. Ett samråd i sig kan alltså inte *säkerställa* att avverkning inte sker i skogar som omnämns i artikel 26 (3) förnybartdirektivet. Det förutsätter att den berörda myndigheten meddelar ett förbud enligt 12:6, 4 st. MB, mot att vidta vissa skogsbruksåtgärder som anses strida mot hållbarhetskriterierna.

Kontrollsystem som kan säkerställa att hållbarhetskriterierna följs?

Vad gäller kontrollsystem som kan säkerställa att hållbarhetskriterierna följs, hänvisar skogsstyrelsen primärt till tillsynsinstrumentet. Skogsstyrelsen bedömer att om Sverige ska kunna bedömas som ett A-land "förutsätts att resurser finns för tillsynsmyndigheter att utöva den kontroll och övervakning som krävs för ändamålet." ¹³ Med hänsyn till att tillsynsmyndigheter har bristfälliga resurser är tillsynsinstrumentet således inget instrument som i dagsläget kan säkerställa att hållbarhetskriterierna följs.

Fakulteten anser dock att tillsyn och liggande författningsförslag inte är tillräckliga för att Sverige ska leva upp till A-landsstatus. Vi föreslår därför att det bör utredas om ett tillståndsförfarande, istället för anmälningsplikt, med kopplat förbud mot avverkning av sådan skog som avses i artikel 29 (3) förnybartdirektivet bör införas. Fakulteten anser att ett tillståndsförfarande för skogsbruksåtgärder i urskog och gammal skog, likt det som finns i dag angående avverkning i fjällnära skog, skulle innebära att det finns nationell lagstiftning som i högre grad säkerställer att hållbarhetskriterierna följs, särskilt om det är tydligt i lagstiftningen att sådan skog som omnämns i hållbarhetskriterierna inte

¹³ Se s. 8 Skogsstyrelsens rapport, RAPPORT 2024/09.



UPPSALA
UNIVERSITET

REMISSYTTRANDE

5 (5)

2025-09-24

JURFAK 2025/42

får avverkas. I en sådan tillståndsprövningen skulle de fall där skogen inte ännu har skyddats genom ett formellt områdesskydd kunna identifieras på ett mer ändamålsenligt sätt än genom en samrådsanmälan enligt 12:6 miljöbalken.

Förslag till yttrande i detta ärende har upprättats av universitetslektor Melina Malafry tillsammans med universitetslektor Maria Forsberg. Yttrandet har på delegation avgivits av fakultetens prodekanus, professor Joel Samuelsson.

Joel Samuelsson